

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Palkovské a soudkyň JUDr. Zuzany Ihnátové a JUDr. Evy Placzkové ve věci

žalobce: **Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství**, IČO 00569623
sídlem Velkopřevorské náměstí 485/4, 110 00 Praha 1
zastoupený advokátem JUDr. Ondřejem Rathouským
sídlem Ovocný trh 1096/8, 117 19 Praha 1

proti

žalovaným: **1. F. F.**, narozený dne XXX
bytem XXX
zastoupený advokátem JUDr. Ludvíkem Suchánkem
sídlem Revoluční 30, 794 01 Krnov

2. Česká republika – Státní pozemkový úřad, IČO 01312774
sídlem Husinecká 1024/11a, 130 00 Praha 3
zastoupená advokátem Mgr. Martinem Bělinou
sídlem Pobřežní 370/4, 186 00 Praha 8

o určení vlastnictví

k odvolání žalované 2. proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 23. 2. 2017, č. j. 15 C 279/2013-288, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 3. 2017, č. j. 15 C 279/2013-297

takto:

I. Rozsudek okresního soudu ve znění opravného usnesení **se mění** takto:

Žaloba na určení vlastnictví žalovaného 2. k pozemkům parc. č. XXX, parc. č. XXX a parc. č. XXX v katastrálním území XXX se **zamítá**.

- II. Žalobce je **povinen** zaplatit žalovanému 1. k rukám jeho advokáta na náhradě nákladů řízení částku **40.283 Kč** ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalobce je **povinen** zaplatit žalovanému 2. k rukám jeho advokáta na náhradě nákladů řízení částku **900 Kč** ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Žalobce a žalovaný 1. navzájem **nemají právo** na náhradu nákladů odvolacího řízení.
- V. Žalobce je **povinen** zaplatit žalovanému 2. k rukám jeho advokáta na náhradě nákladů odvolacího řízení částku **3.507 Kč** ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

- Napadeným rozsudkem ve znění opravného usnesení okresní soud určil, že vlastníkem pozemků parc. č. XXX trvalý travní porost, parc. č. XXX orná půda a parc. č. XXX trvalý travní porost (dále jen předmětné nemovitosti), zapsaných v katastru nemovitostí Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Krnov na listu vlastnickém č. XXX pro obec Vysoká, katastrální území XXX, je Česká republika (výrok I.). Žalobci náhradu nákladů řízení vůči
 - žalovanému nepřiznal (výrok II.),
 - žalovanou zavázal zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 58.066,60 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Petra Krechlera, advokáta se sídlem Dušní 906/8, Praha 1 (výrok III.) a zavázal 1. žalovaného zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Bruntále soudní poplatek ve výši 5.000 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.).
- Proti rozsudku si podala včasné odvolání žalovaná 2. a navrhovala, aby byl rozsudek okresního soudu změněn a žaloba zamítnuta. 2. žalovaná rozsudek napadla z důvodu nesprávného právního posouzení věci, především v jeho právním závěru, že žalobce splňuje podmínky § 3 písm. b) zákona č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (dále jen zákona o majetkovém vyrovnání), neboť mu byly bez náhrady postupem podle zákona č. 142/1947 Sb. o revisi první pozemkové reformy odňaty předmětné pozemky v katastrálním území XXX. 2. žalovaná zejména brojí proti závěru soudu I. stupně, že neprokázala konfiskaci předmětných pozemků žalobci na základě Dekretů prezidenta republiky č. 108/1945 ani 12/1945. Žalovaná 2. v průběhu řízení předložila vyhlášky Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 27. 9. 1945, 11. 10. 1945 a 5. 4. 1948. Vydáním i jediné konfiskační vyhlášky na majetek subjektu přitom došlo ke zkonfiskování veškerého majetku takové osoby. Konfiskační vyhláška působila in personam a znamenala úspěšnou konfiskaci celého majetku příslušné osoby. Není tak správná úvaha soudu I. stupně, že tyto vyhlášky nejsou pro posouzení dané věci rozhodné, neboť se týkaly nemovitostí v jiných katastrálních územích. Na platnost uvedených vyhlášek nemá vliv ani rozhodnutí Zemského národního výboru, expozitury v Moravské Ostravě, kterým byla vyhláška Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945 zrušena. Dle názoru žalované rozhodnutí o zrušení konfiskace bylo vydáno Zemským národním výborem, jakožto věcně nepřislušným orgánem, proto je toto rozhodnutí nicotné. V tomto směru se žalovaná 2. odvolává na nálezy Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 2. 1945 sp. zn. 224/46 v jiné věci, kde bylo vysloveno, že v pochybných případech rozhoduje Ministerstvo zemědělství po dohodě s Ministerstvem vnitra. Žalovaná 2. dále zpochybňovala aktivní legitimaci žalobce v daném řízení ve smyslu § 18 zákona o majetkovém vyrovnání. Podle názoru 2. žalované nebylo v řízení dostatečně prokázáno, že žalobce je skutečně subjektem, který byl vlastníkem předmětných nemovitostí resp. jeho právním nástupcem. Jedná se přitom o skutečnost, jejíž splnění je povinen prokázat žalobce. Okresní soud se s otázkou aktivní legitimace nevyřadil dostatečně, když mimo jiné uvedl, že v celé historii byl jeden řád Maltézských rytířů a žalobce je totožný se subjektem s různými jmény uvedenými v historických dokladech. Z knihovni vložky č. XXX Zemských desek opavských, podle zjištění soudu I. stupně vyplývá, že jako vlastník

Shodu s prvopisem potvrzuje Tereza Polášková.

předmětných pozemků je vedená osoba označena jako D. s. J. – R. – O., dále pak jako S. M. – R. – O. a od roku 1940 jako M. – R. – O.. Žalovaná namítá, že nebyla prokázána identita tehdy zapsaného subjektu a současného žalobce. Dále namítá, že subjektem vlastnického práva k předmětným nemovitostem nebyl Řád Maltézských rytířů jako takový, nýbrž jeho jednotlivé komendy. Navíc, jak dále vyplývá z listin v řízení žalovanou předložených, předmětný majetek nebyl v rozhodné době majetkem žalobce jako samostatné právnické osoby, nýbrž náležel samostatné velmistrovské komendě. Tato komenda pak náležela zřejmě k majetku Souverénního řádu Maltézských rytířů v Římě, což dovozovala z listin, a to jednak dopisu ze dne 13. 5. 1945, který zaslal Dr. Josef Pluhař, kancléř Maltézského řádu v Praze tehdejšímu předsedovi vlády Dr. Fierlingerovi a dále z listiny ze dne 11. 10. 1938, kterou se Receptorství Souverénního řádu Maltézských rytířů obrací na Ministerstvo zahraničních věcí s žádostí o intervenci u vlády Německé říše ohledně komend Souverénního řádu Maltézských rytířů v Opavě a Dívčím Hradu u Krnova. Okresním soudem nebyla správně posouzena otázka, zda je žalobce právním předchůdcem subjektů zapsaných v Zemských deskách jako vlastníků a dále zda komendy v Opavě a Dívčím Hradu u Krnova jsou samostatnými subjekty práva.

3. Žalobce k podanému odvolání žalované 2. uvedl, že navrhuje potvrzení rozsudku okresního soudu jako věcně správného. Žalobce prokázal svou aktivní legitimaci ve věci, že je oprávněnou osobou podle § 3 písm. b) zákona o majetkovém vyrovnání, výpisem z rejstříku evidovaných právnických osob ve stavu ke dni 11. 12. 2013 a výpisem z rejstříku registrovaných církví a náboženských společností. Odnětí předmětných pozemků bez náhrady postupem podle zákona č. 142/1947 Sb. o revizi první pozemkové reformy dále prokázal mimo jiné rozhodnutím Ministerstva zemědělství v Praze ze dne 15. 5. 1948, z něhož je zřejmé, že se nemovitosti vyvlastňují a dále rozhodnutím Ministerstva zemědělství ze dne 1. 10. 1948 o převzetí lesního – rybníčního hospodářství velkostatku Dívčí Hrad ležícího v k. ú. Dívčí Hrad, Hlinka a dalších, přičemž právním podkladem k převzetí bylo uvedené rozhodnutí z 15. 5. 1948 a k žádosti Ministerstva zemědělství ze dne 31. 5. 1948 bylo na zabraném – vyvlastněném majetku poznamenáno zamýšlené převzetí jako poznámka v knihovní vložce XXX Zemských desek, kdy tato poznámka byla zapsána na základě usnesení Krajského soudu v Opavě ze dne 16. 6. 1948. Námitka konfiskací je dle názoru žalobce nemístná, neboť 2. žalované je známo, že dekrety se na žalobce nevztahují. Má za to, že otázka konfiskace byla ze strany žalované uvedena pouze účelově, aby se zbavila politické odpovědnosti vůči veřejnosti. K samotným vyhláškám, a to vyhlášce ONV v České Lípě ze dne 11. 10. 1945, žalobce uvádí, že dle této nemohl být jeho majetek konfiskován, neboť je zde sice žalobce uveden, ale přeškrtnut. Vyhláška ONV v České Lípě ze dne 5. 4. 1948 je dokument bez jakéhokoliv razítka a úředního označení, kde byla vyvěšena. Již samotná skutečnost, že tento dokument vznikl v roce 1948 s číslem jednacím z roku 1946, naznačuje na klasický případ, kdy se totalitní moc snažila zneužít Dekret prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. k zabavení majetku. ONV Česká Lípa by těžko mohl mít předchozí rozhodnutí Zemského národního výboru v Praze nebo rozhodnutí Ministerstva školství a osvěty, jak požadoval dekret č. 12/1945, když Zemský národní výbor v Praze zastával stanovisko, že církevní majetek nepodléhá dekretu č. 12/1945 a navíc je z jeho rozhodnutí patrné, že považoval žalobce za osobu národně spolehlivou. Vyhláška ONV v Opavě ze dne 27. 9. 1945 byla zrušena výměrem Moravskoslezského zemského národního výboru ze dne 13. 5. 1946. Podle § 3 odst. 2 o tom, zdali fyzická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavce 1 písm. a) a b), rozhoduje Zemský národní výbor, v jehož obvodě se dotčená nemovitost nachází podle návrhu příslušného Okresního národního výboru, až pochybné případy předloží Zemský národní výbor ke konečnému rozhodnutí Ministerstvu zemědělství, které rozhodne v dohodě s Ministerstvem vnitra. Teprve na základě tohoto rozhodnutí mohl Okresní národní výbor vydat konfiskační vyhlášku. Pokud se o pochybný případ nejednalo, tak rozhodnutí Zemského národního výboru bylo konečné. Stejně tak tomu bylo i v posuzovaném případě, kdy uvedená vyhláška byla zrušena z důvodu jasného porušení zákona při jejím vydání. Skutečnost, že majetek žalobce nebyl

konfiskován, potvrzuje dále řada dalších dokumentů, kdy např. samotný Okresní národní výbor v České Lípě v roce 1983 přípisem ze dne 28. 6. 1983 zaslaným Náboženské matici sděluje, že ve věci ověření majetku Řádu Maltézských rytířů v k. ú. Horní Libchava, se nejedná o konfiskát dle dekretu č. 12/1945 Sb., ale o knihovní majetek. Toto bylo dále prokázáno přípisem Ministerstva zemědělství Ministerstvu zahraničních věcí ze dne 23. 4. 1947, usnesením Okresního soudu civilního v Praze ze dne 12. 8. 1949 č. j. Nc I 740/49, přípisem účtárně Náboženské matice ze dne 6. 6. 1959, včetně darovací smlouvy ze dne 17. 2. 1959 zaslaným Náboženské matici, darovací smlouvou uzavřenou dne 21. 10. 1985 mezi Náboženskou maticí jako správcem majetkové podstaty Řádu Maltézských rytířů a Církví římskokatolickou – Biskupstvím litoměřickým. Žalobce v souladu se zákonem o majetkovém vyrovnání vyzval povinné osoby k vydání majetku v přibližně 30 katastrálních územích. Jelikož povinné osoby výzvě nevyhověly, byly podávány návrhy na zahájení správních řízení a řízení vedena Krajskými pozemkovými úřady napříč celou republikou, přičemž oprávněnost požadavku byla Krajskými pozemkovými úřady zkoumána a v průběhu roku 2015 postupně vydaly celkem 56 rozhodnutí, kterými žalobci byly vydány zemědělské nemovitosti. Až v souvislosti s restitucí nemovitostí v katastrálním území Březiněves začal být průběh vydávání zemědělských nemovitostí zpochybňován, prověřován Policií ČR a rozhodnutí pozemkových úřadů zrušena. K dalším námitkám 2. žalované ohledně subjektivity komend, žalobce uvedl, že se zjevně jedná o nepochopení rozdílu mezi vlastnickým a užívacím právem, kdy komendy lze přirovnat k farním beneficím, kdy každá komenda má svého uživatele, který volně se jménem svěceným disponuje, vnitřní záležitosti komendy spravuje sám, je omezen pouze při prodeji a směně pozemku. Právní identitou a kontinuitou žalobce se zabývaly již správní orgány i soudy a vždy došly ke stejnému závěru, že žalobce, třebaže je v pozemkových knihách označen různými názvy, je stále stejnou identickou právnickou osobou.

4. Ve věci bylo nejprve rozhodnuto Krajským soudem v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 1. 2018, č. j. 11 Co 236/2017-342, který byl usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 1. 2019, č. j. 28 Cdo 4000/2018-403 zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení se závazným právním závěrem, že je na odvolacím soudu, aby náležitě přezkoumal argumentaci, jež vedla soud I. stupně k závěru, že byl předmětný majetek žalobci odňat až na základě zákona č. 142/1947 Sb. a nikoli již podle Dekretů prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. a č. 12/1945 Sb.
5. Poté bylo rozhodnuto Krajským soudem v Ostravě rozsudkem ze dne 2. 4. 2019, č. j. 11 Co 236/2017-425, který byl zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2020, č. j. 28 Cdo 2620/2019-452 a vrácen odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Dovolací soud shledal nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem, neboť dle právního závěru Nejvyššího soudu žalobce není oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání. Vysloveným právním názorem dovolacího soudu je v dalším řízení odvolací soud vázán ve smyslu § 243g odst. 1 věta první o. s. ř.
6. Z podnětu včasného odvolání žalované 2., přezkoumal odvolací soud napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo ve smyslu § 212a, § 205 odst. 2 o. s. ř., přihlížel k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a dospěl k závěru, že odvolání žalované 2. je důvodné.
7. Vzhledem k tomu, že se jedná o určovací žalobu, okresní soud v první řadě správně hodnotil otázku naléhavého právního zájmu na požadovaném určení ve smyslu § 80 o. s. ř. a dospěl k závěru, že v daném případě právní zájem na určení vlastnického práva vyplývá přímo ze zákona z § 18 odstavce 1 zákona o majetkovém vyrovnání i s odkazy na příslušná rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.
8. Podle § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání, oprávněná osoba může podat soudu žalobu o určení vlastnického práva státu z důvodu, že věc z původního majetku registrovaných církví a náboženských společností byla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona převedena nebo přešla z majetku státu do vlastnictví jiných osob v rozporu s ustanovením § 3 zákona č. 92/1991

Sb. o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby nebo v rozporu s ustanovením § 29 zákona č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona; lhůta pro uplatnění výzvy k vydání věci počne běžet dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým bylo určeno vlastnické právo státu.

9. Podle § 1 zákona o majetkovém vyrovnání, tento zákon upravuje zmírnění některých majetkových křivd, které byly spáchány komunistickým režimem církvím a náboženským společenstvem, které jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona státem registrovanými církevními a náboženskými společenstvími podle jiného právního předpisu (dále jen registrované církve a náboženské společnosti), v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 (dále jen rozhodné období) a vypořádání majetkových vztahů mezi státem a registrovanými církvemi a náboženskými společenstvími.
10. Podle § 3 zákona o majetkovém vyrovnání oprávněnou osobou je a) registrovaná církev a náboženská společnost, b) právnická osoba zřízená nebo založená jako součást registrované církve a náboženské společnosti, za podmínky, že v rozhodném období utrpěla tato osoba nebo její právní předchůdce majetkovou křivdu v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5.
11. Podle § 5 zákona o majetkovém vyrovnání skutečností, v jejichž důsledku došlo v rozhodném období k majetkovým křivdám, jsou a) odnětí věci bez náhrady postupem podle zákona č. 142/1947 Sb. o revisi první pozemkové reformy, nebo podle zákona číslo 46/1948 Sb. o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě).
12. Podle § 8 odst. 1, písm. h) zákona o majetkovém vyrovnání věc nelze vydat v případě, že se jedná o věc konfiskovanou na základě dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy.
13. Žalobce se podanou žalobou domáhá určení vlastnictví předmětných nemovitostí ve smyslu § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání. S ohledem na hypotézu této právní normy je pro posouzení věci podstatné vyhodnotit, zda se jedná o historický majetek církve, přičemž postačuje prokázání existence vlastnictví tohoto majetku alespoň po část rozhodného období, zda je žalobce oprávněnou osobou ve smyslu § 3, která utrpěla (případně její právní předchůdce), majetkovou křivdu v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5, dále zda bylo porušeno blokační ustanovení § 29 zákona o půdě. V posuzované věci je dále nutno vyhodnotit, zda je sporný majetek způsobilý vydání oprávněné osobě s ohledem na důkazně podložená tvrzení, že sporný majetek podléhal konfiskaci podle Dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. a č. 12/1945 Sb. a není tudíž způsobilý vydání s odkazem na § 8 odst. 1 písm. h) zákona o majetkovém vyrovnání (viz závěry obsažené v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 28 Cdo 4000/2018).
14. Odvolací soud souhlasí se skutkovými závěry okresního soudu učiněnými z listin provedených k důkazu tak, jak jsou obsaženy v odůvodnění napadeného rozsudku na str. 6. Těmito listinami bylo prokázáno, že žalobce je právnickou osobou zřízenou jako součást registrované církve, jeho kontinuita byla zachována, přičemž se jedná o subjekt s různými jmény uvedenými v historických dokladech. Jak bylo dále zjištěno odvolacím soudem z potvrzení totožnosti subjektů ze dne 10. 5. 2013 vyhotoveného Konferencí vyšších představených mužských řeholí v České republice, žalobce, jakožto právnická osoba je totožným subjektem s různými jmény uvedenými v historických dokladech či deskách zemských a pozemkových knihách, a to jako S. M. R. – O., M. – R. – O., M. – R. – O., S. M. – R., S. M. – R. – O., S. M. – R. – O., S. M. R. O., S. M. R. – O., J. – O., Souverénní řád Maltských rytířů, Souverní řád Maltézských rytířů, Velkopřevorství řádu

Maltézského – Českého jazyka v Praze III., Řád maltézských rytířů, Řád Maltézských rytířů, Řád maltánský (řád Maltánský) Maltánský řád.

15. Odvolací námitce žalované 2., že soud I. stupně uvedl, že v celé historii existoval jeden Řád Maltézských rytířů a žalobce je totožným subjektem s různými jmény uvedenými na historických podkladech a že se s nastíněnou otázkou nevypořádal dostatečně, nelze přisvědčit. Zpochybňovaný obecný závěr okresního soudu je založen na zjištění z listinných důkazů v řízení provedených, která jsou obsažena, jak již výše uvedeno na straně 6 odůvodnění rozsudku. Nelze přisvědčit ani další odvolací námitce žalované 2., že jednotlivé komendy byly samostatnými subjekty vlastnického práva. Žalovaná 2. tento závěr dovozovala z dopisu ze dne 13. 5. 1945, který zaslal Dr. Josef Pluhař, kancléř Maltézského řádu v Praze tehdejšímu předsedovi vlády Dr. Fierlingerovi, ve které žádá o vydání kancléřského úřadu Maltézskému řádu, a to spolu s celým zajištěným řádovým majetkem, tj. konventem, palácem, knihovnou a řádovými pergameny, jakož i řádovými statky. K prokázání svých tvrzení žalovaná předložila pouze opis dopisu Receptorství Souverenního řádu Maltézských rytířů ze dne 11. 10. 1938, kterým se Maltézský řád obracel na Ministerstvo zahraničí, aby upozornilo vládu Německé říše, že velkostatky resp. komendy, které patří Řádu Maltézských rytířů v Římě, byly vždy v užívání Souverenního řádu Maltézských rytířů na území Československa, a že tyto komendy jsou soukromoprávním majetkem Souverenního řádu Maltézských rytířů a nejsou majetkem státním a nadále musí tyto statky zůstat majetkem Souverenního řádu Maltézských rytířů v Římě. Jiné důkazní návrhy žalovaná 2. k těmto námitkám nepředložila ani na výzvu soudu. Lze se ztotožnit se závěrem okresního soudu, že z provedeného dokazování a předložených listin žalovanou 2., nebylo prokázáno, že by komendy byly samostatným subjektem práva.
16. Odvolací soud se dále zabýval odvolacími námitkami zpochybňujícími závěr soudu I. stupně, že 2. žalovaná neprokázala konfiskaci předmětných pozemků žalobci na základě Dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. ani č. 12/1945 Sb.
17. Nejvyšší soud ČR ve svém kasačním rozhodnutí ze dne 7. 1. 2020, č. j. 28 Cdo 2620/2019-452 nesouhlasil se závěry odvolacího soudu, konstatoval-li, že vyhláška Okresního národního výboru v České Lípě z 5. 4. 1948 nespĺňuje náležitosti správního rozhodnutí, nebylo-li prokázáno, že byla řádně doručena a dále dospěl-li odvolací soud k závěru, že jejím vydáním došlo ke zneužití dekretu č. 12/1945 Sb., byla-li vydána až v rozhodném období, přičemž vyhláška nese číslo jednací z roku 1946. Taktéž s vyhodnocením vyhlášky Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 11. 10. 1945, jestliže v této vyhlášce pod č. XXX je žalobce sice uveden jako osoba, jejíž majetek podléhá konfiskaci, nicméně jeho označení je současně přeškrtnuto. Taktéž nesouhlasil s právními závěry, ve vztahu k vyhodnocení vyhlášky Okresního národního výboru v Opavě z 27. 9. 1945, která byla výměrem Moravskoslezského zemského národního výboru ze dne 13. 5. 1946 zrušena jako nezákonná. Dovolací soud se v rámci dovolacího přezkumu zabýval otázkou, zda je žalobce ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání oprávněnou osobou. V té souvislosti zdůraznil, že opakovaně bylo dovozeno, že právním důvodem konfiskace majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb. a dekretu č. 108/1945 Sb. byly dekrety samotné; docházelo k ní tudíž k datu jejich účinnosti (tj. k 23. 6. 1945 a k 30. 10. 1945), k němuž se předmětné nemovitosti staly majetkem československého státu, přičemž následné konfiskační rozhodnutí mělo již jen deklaratorní charakter. Současně odkázal na stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 21/05 ze dne 1. 11. 2005 k otázce posuzování případných vad konfiskačního řízení a zdůraznil závěr, že Ústavní soud dovodil, že skutečnosti nastalé před 25. 2. 1948 a jejich právní následky, nelze-li na ně v taxativně stanovených případech aplikovat příslušná ustanovení restitučních zákonů, jsou dokonanými skutečnostmi jak z pohledu práva mezinárodního, tak i z pohledu práva vnitrostátního. Ústavní soud připustil, že soudy v restitučním řízení jsou zcela výjimečně oprávněny posuzovat dopad správních aktů přijatých v rozhodném období z hlediska v úvahu připadajících restitučních titulů, přičemž, došlo-li jimi k dokončení sporu, který započal před počátkem rozhodného období, jest za restituční důvod

považovat zneužití dekretu prezidenta republiky. Dovolací soud v posuzované věci vycházel ze závěru, že konfiskace podle dekretu č. 12/1945 Sb. a dekretu č. 108/1945 Sb. tedy byla zákonným aktem, jež nelze posuzovat z hlediska vad, nicotnosti či věcné nesprávnosti na něj navazujících správních (deklaratorních) rozhodnutí, není-li to zákonem výslovně připuštěno. Podle citovaného dekretu přitom docházelo ke konfiskaci přímo ze zákona bez správního řízení, byl-li vlastník věci jako osoba, jejíž majetek konfiskaci podléhal, ze strany státních orgánů takto označen a jestliže on sám nenavrhl, aby bylo rozhodnuto ve správním řízení, nebo vydání takového deklaratorního aktu neuznal za potřebné sám správní úřad. Tvzení o vadách v konfiskačním řízení vydaného rozhodnutí tak samo o sobě není s to účinky konfiskace zpochybnit, neboť právním titulem přechodu vlastnického práva zde není tento správní akt, nýbrž dekret samotný. Podle závěrů dovolacího soudu nemůže proto obstát závěr odvolacího soudu, že konfiskační vyhlášky Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 11. 10. 1945 a ze dne 5. 4. 1948 a konfiskační vyhláška Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945 neprokazují, že na jejich základě došlo ke konfiskaci majetku žalobce (a tedy i předmětných pozemků). Byl-li ve vyhlášce Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 11. 10. 1945 žalobce ze seznamu osob, jejichž majetek v obci Horní Libchava podléhal konfiskaci, vyškrtnut, pak argumentace odvolacího soudu se váže k posuzování věcné správnosti takové listiny, přičemž k přezkumu věcné správnosti správního aktu odvolací soud není povolán. Rovněž namítané nedostatky v konfiskační vyhlášce ONV v České Lípě z 5. 4. 1948 spočívající v absenci úředního razítka a označení, kdy byla vyvěšena, zda byla podepsána oprávněnou osobou, je argumentace směřující k přezkoumávání vad správního aktu, ke kterému odvolací soud není příslušný. Vytýkané vady nezpůsobují ani nicotnost tohoto konfiskačního výměru, neboť nebyl vydán věcně nepřislušným správním orgánem. Podle § 1 odst. 1 dekretu č. 12/1945 Sb. k vydání deklaratorních rozhodnutí o konfiskaci majetku osob v citovaném ustanovení uvedených, byly věcně příslušné okresní národní výbory. Závěry, že nedošlo ke konfiskaci majetku žalobce, nepodpoří ani výhrady vůči konfiskační vyhlášce Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945, která byla zrušena výměrem Moravskoslezského zemského národního výboru ze dne 13. 5. 1946. Dovolacím soudem byl v této souvislosti vysloven závěr, že zrušení této konfiskační vyhlášky nepředstavuje nic jiného, než vadu konfiskačního řízení reflektující nedodržení postupu podle ustanovení § 3 odst. 2 dekretu č. 12/1945 Sb. v případech, kdy konfiskaci podléhá majetek osob označených jako zrádci a nepřátelé Československé republiky, přičemž o tom, zda konkrétní osoba do této kategorie spadá, rozhoduje zemský národní výbor k návrhu okresního národního výboru. V posuzované věci Moravskoslezský zemský národní výbor byl oprávněn z důvodů v něm uvedených o zrušení konfiskační vyhlášky vydané okresním národním výborem rozhodnout. Ani zrušení konfiskační vyhlášky Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945 nemělo za následek zrušení konfiskace majetku žalobce jako takové. Konfiskační vyhlášku vydanou Okresním národním výborem v České Lípě ze dne 5. 4. 1948 s číslem jednacím roku 1946 nelze vyhodnotit ani jako zneužití dekretu č. 12/1945 Sb. totalitní mocí ve snaze zabavit majetek žalobce. Nebyla-li totiž v souvislosti s konfiskací podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. svévolně anulována či nahrazena rozhodnutí vydaná již dříve ve prospěch původního vlastníka, nelze z výše uvedeného postupu státu usuzovat ani na majetkovou křivdu ve smyslu zákona o majetkovém vyrovnání.

18. Žalobce v doplněném vyjádření ze dne 20. 5. 2020 vyhotoveném po v pořadí 2. kasačním rozhodnutí Nejvyššího soudu označoval závěry Nejvyššího soudu ČR o konfiskaci majetku žalobce za nesprávné. Dle žalobce k datu účinnosti dekretu č. 12/1945 Sb. byla podstatná část majetku žalobce dotčena úkony z doby nacistické okupace ve prospěch Německé říše a jí vytvořených subjektů, přičemž tento majetek byl žalobci vrácen v řízeních podle dekretu č. 5/1945 Sb. a zákona č. 128/1946 Sb., v jejichž rámci bylo prokázáno, že v případě žalobce se jedná o osobu národně a státně spolehlivou. Byl-li žalobce opakovaně pravomocnými soudními rozhodnutími označen za osobu národně a státně spolehlivou, a pokud tato rozhodnutí byla následně svévolně anulována či nahrazena konfiskačními vyhláškami okresních národních výborů

vydanými navíc v rozporu s tehdejšími právními předpisy, jedná se o zjevné zneužití konfiskačních dekretů a k takovým konfiskačním vyhláškám nelze přihlížet. Žalobce nikdy nebyl zemským národním výborem kategorizován jako zrádce a nepřítel republiky ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 dekretu č. 12/1945 Sb. a nebyly tak splněny podmínky pro vydání konfiskačních vyhlášek okresními národními výbory. Nebylo-li vydáno žádné rozhodnutí zemského národního výboru podle § 3 odst. 2 dekretu č. 12/1945 Sb., nemohl být majetek žalobce konfiskován vyhláškami okresních národních výborů, které je nutno považovat za nicotné. Závěry obsažené v kasačním rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dle žalobce dále v rozporu se stanoviskem pléna Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13.

19. Námitky žalobce obsažené v jeho doplňujícím vyjádření ze dne 20. 5. 2020 polemizující s právními závěry, k nimž dospěl dovolací soud ve svém v pořadí 2. kasačním rozhodnutí, jsou námitkami, jimž nelze přisvědčit. Především je nutno zdůraznit, že odvolací soud je vázán právním názorem dovolacího soudu ve smyslu § 243g odst. 1 věta první o. s. ř., což v posuzované věci znamená, že je vázán formulovaným závěrem, že žalobce není oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání, včetně dílčích právních závěrů, které Nejvyšší soud k rozhodnutí vedly. Promítnuto na posuzovanou věc je odvolací soud vázán taktéž vyhodnocením vyhlášek Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 11. 10. 1945, ze dne 5. 4. 1948 a vyhlášky Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945. Dodatečné námitky žalobce ve vztahu k hodnocení těchto vyhlášek nic na právních závěrech vyslovených Nejvyšším soudem nemění a odvolací soud z těchto závěrů vychází. Jestliže byly předmětné nemovitosti účinně konfiskovány již dříve před počátkem rozhodného období vymezeného v zákoně o majetkovém vyrovnání, je tím vyloučeno postavení žalobce jako oprávněné osoby ve smyslu § 3. Na uvedeném závěru ničeho nemění ani případné vydání rozhodnutí o odnětí dotčených nemovitostí postupem podle zákona č. 142/1947 Sb., neboť to by zakládalo majetkovou křivdu reparaovatelnou v režimu zákona o majetkovém vyrovnání, jestliže by jeho důsledkem bylo pozbytí vlastnického práva žalobcem, nikoli však v případě, že by tímto správním aktem bylo mylně vysloveno odnětí majetku, který již předtím nabyl do vlastnictví stát. Navrhoval-li v doplňujícím vyjádření žalobce řadu dalších důkazů, k uvedenému nutno dodat, že odvolací řízení probíhá v systému neúplné apelace, neboť účastníci řízení byli před okresním soudem řádně poučeni jak ve smyslu § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., tak ve smyslu § 119a o. s. ř., přičemž i před okresním soudem byla řešena námitka žalované 2. o konfiskaci předmětného majetku žalobce na základě poválečných dekretů prezidenta republiky. V řízení před okresním soudem v porovnání s důkazními návrhy učiněnými v podání žalobce z 20. 5. 2020 nebyly k důkazu provedeny pouze následující listiny, a to usnesení Okresního soudu civilního pro Prahu-západ ze dne 14. 2. 1948 Nc II 726/47, usnesení Okresního soudu civilního pro vnitřní Prahu ze dne 20. 11. 1947 Nc II 1119/47, usnesení Okresního soudu v Příbrami Nc II 61/47 a usnesení Okresního soudu civilního pro Prahu-Západ ze dne 6. 2. 1948 Nc II 718/47 (důkazní návrhy žalobce č. 10, 11, 12, 13). Odvolací soud k důkazu dodatečně tyto listiny provedl, nicméně nezjistil z nich žádné skutečnosti podstatné pro dané rozhodnutí. Všechna usnesení se týkala žalobcem vzneseného nároku na vydání konkrétního majetku převedeného v době nacistické okupace trhovými smlouvami na subjekty spřízněné s bývalou Německou říší. Žalobce tyto nároky opíral o zákon č. 128/1946 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících. Tento zákon se tak týkal konkrétních majetkově právních jednání, k nimž došlo pod tlakem okupace, a v těchto případech za stanovených podmínek zakládal nárok na jejich vrácení. Zmiňovaným zákonem bylo prováděno ustanovení § 1 Dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. Ostatní důkazní návrhy obsažené v doplňujícím vyjádření žalobce jsou nové důkazní návrhy učiněné až v odvolacím řízení, které jsou jako tzv. novoty nepřijatelné, z uvedeného důvodu dokazování těmito listinami v odvolacím řízení nebylo provedeno. K argumentům žalobce v doplňujícím vyjádření ve vztahu ke zneužití konfiskačních vyhlášek v souvislosti s nároky uplatňovanými podle zákona č. 128/1946 Sb. lze dále doplnit, že tento zákon nabyl

účinnosti 17. 6. 1946. Dekret č. 12/1945 Sb., na základě kterého mělo dojít ke konfiskaci majetku žalobce, nabyl účinnosti již 23. 6. 1945. Konfiskační vyhlášky Okresního národního výboru v České Lípě ze dne 11. 10. 1945 a Okresního národního výboru v Opavě ze dne 27. 9. 1945 byly vydány dříve, než nabyl účinnosti zákon č. 128/1946 Sb. Navrácení jednotlivého majetku žalobce převedeného v rámci nesvobody na základě trhových smluv mohlo nastat až po účinnosti tohoto zákona, což ostatně dokazují i listiny předložené žalobcem (rozhodnutí soudu z 6. 2. 1948, 14. 2. 1948, 20. 11. 1947). Argumentace žalobce, že v souvislosti s řízením o jednotlivých nárocích žalobce uplatňovaných v souladu se zákonem č. 128/1946 Sb. byl žalobce prohlášen za osobu národně a státně spolehlivou a v této souvislosti, že konfiskační vyhlášky byly zneužitím ve vztahu k vyslovované státní spolehlivosti, je nepřiléhavá, neboť byly-li konfiskační vyhlášky vydány ještě před účinností zákona a před tím, než bylo rozhodnutí soudu v jednotlivých případech rozhodnuto o neplatnosti a právní bezúčinnosti konkrétních trhových smluv nelze dovozovat, že předchozí konfiskační vyhláška byla zneužitím konfiskačního dekretu.

20. Lze uzavřít, že v souladu s formulovanými závěry v pořadí 2. kasačním rozhodnutí Nejvyššího soudu žalobce není oprávněnou osobu ve smyslu § 18 odst. 1 zákona o majetkovém vyrovnání, není proto aktivně legitimován k podání této určovací žaloby. Odvolací soud s ohledem na uvedené právní závěry změnil rozsudek okresního soudu v souladu s ustanovením § 220 odst. 1 o. s. ř. a žalobu zamítl.
21. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř., dle něhož žalovaní byli v řízení procesně úspěšní, přísluší jim proto náhrada nákladů, které jim vznikly. Žalovanému 1. byla přiznána celkem částka 40.283 Kč tak, jak požadoval. Tato částka představuje odměnu advokáta s tím, že sazba mimosmluvní odměny činí podle položky 9 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“) 3.100 Kč za 1 úkon. Advokát vyúčtoval odměnu za převzetí a přípravu zastoupení, vyjádření k žalobě ze dne 7. 5. 2014, účast u jednání soudu dne 15. 3. 2016 (2 úkony), účast u jednání soudu dne 14. 9. 2016 (2 úkony), účast u jednání soudu dne 15. 2. 2017, účast u jednání soudu dne 10. 1. 2018, účast u jednání soudu dne 2. 4. 2019, tj. 9 x 3.100 Kč, za tytéž úkony mu byla přiznána paušální náhrada hotových výdajů dle § 13 advokátního tarifu 9 x 300 Kč, tj. dohromady 30.600 Kč. Na cestovním dále požadoval náhradu za cestu vozidlem reg. značky XXX z Krnova do Ostravy a zpět 2 x 126 km při průměrné spotřebě 6,3 l na 100 km benzínu Natural ceny 30,50 Kč za 1 l a dále požadoval paušální náhradu 4 Kč za 1 km, což představuje za spotřebované hmoty 484 Kč a paušální náhradu 1.008 Kč, dohromady 1.492 Kč, dále 12x náhradu za ztrátu času, celkem 1.200 Kč, dohromady 33.292 Kč. Z této částky dále náleží advokátu 21 % DPH ve výši 6.991,32 Kč, tj. dohromady 40.283 Kč. Tuto částku byl žalobce zavázán zaplatit v souladu s ustanovením § 149 odst. 1 o. s. ř. advokátu žalovaného 1. Jelikož takto vyúčtované a přiznané náklady žalovanému 1. zahrnují i náklady odvolacího řízení (odměna za účast u jednání dne 10. 1. 2018 a 2. 4. 2019 se týkala jednání odvolacího soudu, stejně tak cestovné), další náklady za odvolací řízení žalovanému 1. již nebyly přiznány, neboť žádné další náklady nepožadoval.
22. Procesně neúspěšný žalobce je povinen zaplatit žalované 2. náhradu nákladů řízení, jejichž výše za řízení před okresním soudem představuje částku 900 Kč. Tato částka zahrnuje paušální náhradu ve výši 300 Kč dle § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb. a byla přiznána za účast u jednání dne 15. 3. 2016, doplnění tvrzení ze dne 28. 4. 2016 a účast u jednání dne 14. 9. 2016. Požadovala-li žalovaná 2. paušální náhradu taktéž za vyjádření k žalobě ze dne 22. 4. 2014, tak tuto paušální náhradu nebylo možné přiznat, neboť ustanovení § 151 odst. 3 o. s. ř., které zakládá účastníku možnost požadovat paušální náhradu, není-li zastoupen zástupcem, bylo účinné až od 1. 7. 2015 a prováděcí předpis vyhláška č. 254/2015 Sb. nabyla účinnosti až 6. 10. 2015. Za úkony předcházející účinnosti těchto právních předpisů proto paušální náhradu nebylo možné přiznat. Byla-li požadována paušální náhrada za písemné vyjádření ze dne 3. 3. 2016 (č. l. 191 spisu), jedná se o čtyřřádkové podání, ve kterém se uvádí pouze tolik, že se soudu zasílá konkrétní listina, nejedná se tak o podání ve věci samé, za které by paušální náhrada náležela. Jde-li o náklady

odvolacího řízení, tak náhrada byla přiznána za odvolání ze dne 3. 4. 2017, a to včetně jeho doplnění ze dne 18. 5. 2017, za účast u jednání dne 10. 1. 2018, za podání dovolání dne 4. 4. 2018, za účast u jednání dne 2. 4. 2019, za podání dovolání ze dne 5. 7. 2019, za vyjádření z 27. 4. 2020 a účast u jednání dne 28. 5. 2020. Jedná se tak o 7 úkonů, za které byla přiznána paušální náhrada rovněž dle § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb. ve výši 300 Kč, tj. dohromady 2.100 Kč. K této částce na cestovních výdajích k jednání Krajského soudu v Ostravě dne 2. 4. 2019 a 28. 5. 2020 byla přiznána částka 1.407 Kč, jak byla žalovanou 2. požadována po doložení jízdenek Českých drah a RegioJetu. Dohromady za odvolací řízení se tak jedná o částku 3.507 Kč. V obou případech byl žalobce zavázán zaplatit tyto náklady řízení v souladu s ustanovením § 149 odst. 1 o. s. ř. k rukám advokáta. Požadovala-li žalovaná 2. na náhradě nákladů odvolacího řízení odměnu za zastoupení advokátem, tak tato nebyla shledána důvodnou. Dle ustálené judikatury Ústavního soudu, je-li stát k hájení svých zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt - advokáta a jestliže tak stát přesto učiní, pak není důvod pro uznání takto mu vzniklých nákladů jako účelně vynaložených. O účelně vynaložené náklady by se jednalo pouze tehdy, byla-li by v řízení řešena právní problematika, která přímo nesouvisí s předmětem činnosti příslušného orgánu státní správy či se jedná o velmi specializovanou oblast. O takovouto situaci se v daném případě nejedná, neboť Státní pozemkový úřad se otázkou restitucí církevního majetku přímo zabývá, o čemž svědčí i ta skutečnost, že po celé prvostupňové řízení za něj jednala pověřená zaměstnankyně tohoto úřadu. Zvolil-li si následně Státní pozemkový úřad pro zastupování zástupcem advokáta, nelze tyto náklady advokáta považovat za účelně vynaložené z pohledu povinnosti procesně neúspěšného žalobce tyto náklady hradit (srovnej nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 532/17 ze dne 10. 5. 2017, I. ÚS 2929/07 ze dne 9. 10. 2008, I. ÚS 1452/09 ze dne 17. 8. 2009).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat dle § 239 o. s. ř. jen dovolací soud. Účastník může podat dovolání do 2 měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, a to k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Nesplní-li povinná dobrovolně, co jí ukládá toto vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 28. května 2020

JUDr. Jana Palkovská v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Tereza Polášková.

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 25.06.2020 a vykonatelnosti dne 30.06.2020. Připojení doložky provedla Jana Hruzíková dne 20.07.2020.